

Силабус курсу:

ЗАСТОСУВАННЯ ПРАКТИКИ ЄСПЛ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

<i>Ступінь вищої освіти:</i>	МАГІСТР
<i>Спеціальність:</i>	081 «Право»
<i>Рік підготовки:</i>	1
<i>Семестр викладання:</i>	весняний
<i>Кількість кредитів ЄКТС:</i>	5
<i>Мова(-и) викладання:</i>	українська
<i>Вид семестрового контролю</i>	залік

Автор курсу та лектор:

к.ю.н., доц., Гриценко Григорій Миколайович

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

Доцент кафедри правознавства

посада

gricenko@snu.edu.ua

електронна адреса

+38-050-588-75-23

телефон

Skype:

месенджер

314 ГК, за розкладом

консультації

Викладач лабораторних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Викладач практичних занять:*

доц., к.ю.н., Татаренко Галина Вікторівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

завідувач кафедри конституційного права

посада

tatarenko@snu.edu.ua

електронна адреса

+38-050-158-92-73

телефон

месенджер

консультації

* – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на «Викладач лабораторних та практичних занять:», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

Цілі вивчення курсу:

Анотація навчального курсу

«Застосування практики ЄСПЛ у адміністративному судочинстві» є дисципліною, яка сприяє підготовці фахівців у сфері права. Студенти отримують теоретичні знання і практичні навички аналізу практики Європейського суду з прав людини та застосування рішень ЄСПЛ в національному адміністративному судочинстві. Дисципліна «Застосування практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві» вивчає прогалини у національному законодавстві та прогалини законодавства країн які є членами згідно Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі - ЄКПЛ) у сфері дії адміністративного судочинства, що за своїм обсягом значно перевищує законодавство будь-якої іншої галузі права.

По завершенню вивчення дисципліни студенти можуть проаналізувати рішення Європейського суду з прав людини у адміністративному судочинстві та зробити пропозиції щодо усунення прогалин у національному законодавстві про застосування положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Наведені в курсі матеріали спрямовані на формування у студентів належного загальнотеоретичного рівня стосовно засад функціонування судочинства ЄСПЛ, європейського механізму вирішення спорів; визначення правової природи рішень Європейського суду з прав людини та проблеми їх застосування адміністративними судами України; принцип верховенства права у практиці ЄСПЛ; набутті необхідних навичок щодо застосування отриманих знань для вирішення практичних завдань.

Результати навчання:

Знати: структуру Європейського суду з прав людини, порядок подання та розгляду заяв до Європейського суду з прав людини основні теоретичні положення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод що стосуються адміністративного законодавства, проаналізувати рішення Європейського Суду з прав людини с сфері адміністративного судочинства та обґрунтувати рішення адміністративних судів держави ґрунтуючись рішеннями Європейського Суду з прав людини.; знати сферу застосування статті 14 Конвенції та протоколу № 12 до Конвенції та розмежовувати їх; методи правового регулювання; юридичну природу суб'єктів адміністративного судочинства ЄС; поняття, ознаки, принципи та особливості функціонування механізму міжнародно-правового регулювання відносин у сфері судочинства ЄСПЛ.

Вміти: застосовувати Конвенцію з урахуванням практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві; складати заяви (звернення) до Європейського суду з прав людини; давати правову оцінку ситуаційних задач до практичних обставин; реалізувати вимоги держави, що ставляться до юриста високої професійної культури; формувати власну точку зору з актуальних питань що до рішень Європейського суду з прав людини; тлумачити рішення Європейського суду з прав людини та застосовувати їх до

***Передумови до
початку
вивчення:***

конкретних обставин; використовувати свої внутрішні якості у підвищенні ефективності професійної діяльності.

Базові знання та уявлення в сфері міжнародно-публічного права, конституційного права, право ЄС та міжнародний захист прав людини, адміністративного права та адміністративного судочинства.

Мета курсу (набуті компетентності)

В наслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде наступних компетентностей:

1. Розуміння та власне осмислення основних положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
2. Здатність до критичного мислення та аналізу рішень ЄСПЛ.
3. Знання та розуміння протоколів до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
4. Здатність брати участь у розробці нормативно-правових актів відповідно до вимог та стандартів згідно рішень ЄСПЛ.
5. Здатність забезпечувати врахування вимог та стандартів міжнародного права, дотримання принципу верховенства права.
6. Знати структуру Європейського суду з прав людини.
7. Вміння реалізовувати норми міжнародного права та національних нормативних актів у професійній діяльності, правильно застосовувати стандарти Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
8. Вміння кваліфіковано та результативно застосовувати рішення ЄСПЛ для захисту прав людини, інтересів юридичної особи, суспільства, держави.
9. Вміння системно аналізувати рішення ЄСПЛ стосовно адміністративного судочинства.
10. Вміння розрізняти негативні і позитивні зобов'язання держави та вміння віднести зобов'язання держави до певного виду.
11. Вміння співвідносити національне законодавство з Конвенцією, застосовувати Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод та практику ЄСПЛ як джерело права та тлумачити національне законодавство з урахуванням практики ЄСПЛ.
12. Вміння системно аналізувати рішення ЄСПЛ, знаходити правову позицію в рішенні ЄСПЛ (знаходити те рішення, яке стосується справи або проблеми).
13. Вміння правильно аналізувати обставини справи, яка розглядається національним судом, та рішень ЄСПЛ, на які повинен посилатися суддя (чи підходять обставини справи).
14. Вміння знайти рішення ЄСПЛ на інформаційних ресурсах, зокрема у базі документів HUDOC, на сайті Міністерства юстиції України, вміти користуватися освітніми ресурсами Програми HELP.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Тема 1. Засади застосування практики ЄСПЛ в адміністративному судочинстві.	2/0/2	Загальні положення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Поняття європейської нормативної системи захисту прав людини. Обов'язковість практики ЄСПЛ у адміністративному судочинстві. Критерії застосування практики ЄСПЛ. Особливості застосування рішень ЄСПЛ в адміністративному судочинстві. Сутність та зміст поняття «адміністративно-територіальний устрій». Аналіз вітчизняної судової практики з застосуванням рішень ЄСПЛ. Історичний розвиток Європейського Суду з прав людини. Правове розуміння текстів рішень ЄСПЛ. Вплив рішень ЄСПЛ на стабільність економічного стану у державі.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
2.	Тема 2. Міжнародні стандарти судочинства.	2/0/2	Основні принципи щодо незалежності правосуддя. Бангалорські принципи поведінки суддів. Європейська Хартія про статус суддів. Європейські стандарти адміністративного процесу. Ознаки незалежності судових органів. Процедура відбору та призначення на посаду. Обставини які викликають законні та об'єктивні сумніви щодо незалежності кандидата. Відповідальність судді за невиконання своїх обов'язків, чітко визначених законом. Припинення перебування на посаді судді. Історія розвитку публічного та приватного контролю у адміністративному судочинстві. Неупередженість судді в світлі суб'єктивного та об'єктивного критерію.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
3.	Тема 3. Структура Європейського суду з прав людини.	4/0/4	Історія створення Європейського суду з прав людини. Структура Європейського суду з прав людини. Реформування Європейського суду з прав людини. Правове значення регламенту Європейського суду з прав людини. Повноваження Секретаріату Європейського суду з прав людини. Повноваження судді-доповідача. Повноваження Великій палати. Порядок провадження після вирішення питання щодо прийнятності скарги. Історія створення контрольних органів Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Організація і робота Європейського суду з прав людини. Загальні положення провадження у Європейському суді з прав людини.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
4.	Тема 4. Право власності з урахуванням застосування	2/0/2	Концепція «майна» в розумінні статті 1 Першого протоколу. Умови виправданості втручання у право	Участь в обговоренні Тести

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
	Конвенції та рішень ЄСПЛ.		власності. Майно згідно з Європейською конвенцією з прав людини. Право держави регламентувати використання власності до суспільного інтересу. Втручання у право безперешкодного користування своїм майном. Власність відповідно до суспільного інтересу та тлумачення ЄСПЛ. Автономне значення поняття «майно». Принципи та ознаки поняття справедливого балансу. Ознаки та принципи поняття - суспільного інтересу. Легітимність втручання у право власності. Підстави для припинення прав часткової власності. Ознаки непропорційного втручання у право власності	Індивідуальні завдання
5.	Тема 5. Порядок звернення та розгляду справ в Європейському суді з прав людини	4/0/4	Підстави звернення до Європейського суду з прав людини. Зміст заяви яка подається до Європейського Суду з прав людини. Терміни розгляду заяв ЄСПЛ. Загальне правило, доступ до всієї інформації у Європейському Суді з прав людини. Стадії проваджень у Європейському Суді з прав людини. Конфіденційність інформації при розгляду справи Європейським Судом з прав людини. Правова регламентація переговорів щодо «дружнього врегулювання». Документи, які необхідно надати до Європейського Суду з прав людини. Завдання ЄСПЛ щодо забезпечення дотримання державами прав і гарантій Конвенції. Процедура розгляду скарг Європейським Судом з прав людини. Які права людини знаходяться під захистом Конвенції.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
6.	Тема 6. Правова природа рішень ЄСПЛ як джерела адміністративного законодавства.	2/0/2	Основні підходи щодо висвітлення правової природи рішень ЄСПЛ. Правова природа рішень ЄСПЛ як правових прецедентів. Критерії при яких застосовуються рішення ЄСПЛ у національному законодавстві. Правове регулювання щодо офіційного перекладу рішень ЄСПЛ. Аспекти практичного застосування рішень ЄСПЛ адміністративними судами. Розбіжностей у теоретичному трактуванні правової природи рішень ЄСПЛ. Основні підходи до визнання правової природи рішень ЄСПЛ. Доцільність посилання на практику ЄСПЛ у судовому процесі. Реформування адміністративного судочинства в Україні з урахуванням.	Участь в обговоренні Практичні кейси (Рішення ЄСПЛ) Індивідуальні завдання
7.	Тема 7. Право на справедливий суд згідно ЄСПЛ у адміністративному судочинстві.	4/0/2	Конституційні гарантії незалежності та неупередженості судової гілки влади. Основні конвенційні вимоги стосовно доступу до суду. Незалежний та неупереджений суд, створений на підставі закону. Принцип рівності	Участь в обговоренні Практичні кейси (Рішення ЄСПЛ) Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			<p>можливостей. Внутрішня незалежність судової гілки влади. Право на доступ до суду. Національні стандарти судоустрою і судочинства . Контроль за виконанням судового рішення в адміністративному судочинстві. Підстави для дисциплінарної відповідальності суддів, досвід інших країн. Дотримання принципу юридичної визначеності під час пленарного засідання парламенту</p>	
8.	Тема 8. Свобода вираження поглядів згідно рішень ЄСПЛ	2/0/2	<p>Поняття та принципи свободи вираження поглядів. ЗМІ як особливий суб'єкт згідно з положеннями ст.10 Конвенції. Засоби та механізми вираження свободи поглядів. ЄСПЛ щодо розрізнення понять фактів та оціночних суджень. Поняття і види меж допустимої критики. Принцип оціночної судження визнані ЄСПЛ.. Форми вираження поглядів, які підпадають під дію ст.10 Конвенції. Поняття та принципи обмеження свободи вираження поглядів. Поняття загального інтересу, та розголошення даної інформації. Демократичні принципи суспільства які гарантує ст.10 Конвенції. Правова регламентація обмеження свободи вираження поглядів у Інтернеті.</p>	Участь в обговоренні Практичні кейси (Рішення ЄСПЛ) Індивідуальні завдання
9.	Тема 9. Реалізація прав, гарантованих Конвенцією, без дискримінації.	2/0/2	<p>Поняття та реалізація прав гарантованих ст.14 КЄПЛ. Привілейоване ставлення Поняття та значення захищених ознак при дискримінації. Принципи позитивних зобов'язань щодо надання ефективного судового захисту від дискримінації. Знати рішення с даного питання ЄСПЛ.. Гендерна ідентифікація. Захищена ознака. Привілейоване ставлення та дискримінація. Знати процедуру винесення рішень. Гарантій захисту гендерної ідентифікації у рішеннях ЄСПЛ. Поняття та значення ст.1 Першого протоколу до Конвенції. Принципи які охоплюються гарантіями статті 8 Конвенції. Рівномірний розподіл відповідальності чоловіків і жінок у країнах Ради Європи у соціальному напрямку.</p>	Участь в обговоренні Практичні кейси (Рішення ЄСПЛ) Індивідуальні завдання
10.	Тема 10. Процедура виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні.	2/0/4	<p>Процедура виконання рішень ЄСПЛ у адміністративному судочинстві. Органи, що здійснюють виконання рішень ЄСПЛ. Додаткові заходи індивідуального характеру. Реструктуризації заборгованості за рішеннями судів, виконання яких гарантовано державою. Виконання рішення ЄСПЛ : етапи та проблемні питання . Шляхи виконання судових рішень. Учасники, що здійснюють виконання рішень ЄСПЛ. Механізм виконання судових рішень що гарантовані державою. Учасники виконавчого провадження щодо рішення</p>	Участь в обговоренні Практичні кейси (Рішення ЄСПЛ) Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			ЄСПЛ. Загальні умови та порядок здійснення виконавчого провадження щодо рішення ЄСПЛ. Порядок проведення перевірок законності виконавчого провадження. Єдиний порядок захисту прав та інтересів осіб.	
11.	Тема 11. Проблеми застосування практики ЄСПЛ при вирішенні окремих категорій адміністративних справ судами України	2/0/2	Підходи у застосуванні судами рішень Європейського суду з прав людини. Прогалини та суперечності в чинному законодавстві до застосування рішень Європейського суду з прав людини. Застосування практики Європейського суду з прав людини повинно бути виправданим і виваженим та змістовним, а не формальним. Пілотні рішення ЄСПЛ проти України. Застосування статті 2 Протоколу № 4 Конвенції - право на вільне пересування. Застосування статті 6 Конвенції - право на справедливий і публічний розгляд. Застосування статті 1 Протоколу № 1 Конвенції - право на мирне володіння майном. В яких випадках застосовується пілотна процедура. Застосування практики ЄСПЛ є правом або обов'язком суду. Вироблення шляхів усунення негативних щодо виконання рішень ЄСПЛ. Принцип субсидіарності що покладається на державу перед зверненням до ЄСПЛ. Поняття керуватися виключно виробленими ЄСПЛ усталеними критеріями застосовності тієї чи іншої статті Конвенції, а не критеріями тотожності обставин справи.	Участь в обговоренні Практичні кейси (Рішення ЄСПЛ) Індивідуальні завдання

Рекомендована література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
2. Устав Организации Объединённых Наций и Устав Международного Суда: Международный документ // Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>. Документ 995_010
3. Организация Объединенных Наций. Генеральная Ассамблея. Резолюция 48/31 от 9 декабря 1993 г. U.N. Doc. A/RES/48/31.
4. Європейська Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Рада ЄС, 04.11.1950) Конвенція ратифікована Законом № 475/97-ВР від 17.07.97. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
5. Конвенция об улучшении участи раненых , и лиц, потерпевших кораблекрушение, из состава вооруженных сил на море: Международный документ от 12 августа 1949 г// Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>. Документ 995_152
6. Регламент Європейського суду з прав людини 1 січня 2020 року. м. Страсбург [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://ips.ligazakon.net/document/SOO00263>
7. Конвенция о защите гражданского населения во время войны: Международный документ от 12 августа 1949 г// Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>. Документ 995_154
8. Конвенція про закони і звичаї суходільної війни (IV Гаазька конвенція): Міжнародний документ від 18.10.1907//<http://zakon.rada.gov.ua>. Документ 995_222
9. Конвенция о защите культурных ценностей в случае вооруженного конфликта: Международный документ от 14 мая 1954 г. // 995_157
10. Виконавчий регламент Конвенції про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту// <http://zakon.rada.gov.ua>. Документ 995_721
11. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів міжнародного характеру (Протокол I): Міжнародний документ від 8 червня 1977 р.// Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>. Документ 995_911
12. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів неміжнародного характеру (Протокол II): Міжнародний документ від 8 червня 1977 р.// Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>. Документ 995_200
13. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується прийняття додаткової відмітної емблеми (Протокол III): Міжнародний документ від 8 грудня 2005 року // 995_g74
14. Документи Організації об'єднаних націй. Резолюції, статuti, рекомендації, доклади//Збірник міжнародних договорів 1906-2009рр.-К.: Міжнародний інститут міжнародних відносин.-2009.-1896с.
15. Про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського Статуту Міжнародного кримінального суду : висновок Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України від 11 липня 2001 року №3-в/2001 [Електронний ресурс] // Закон.— 2007.— Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
16. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 32. – ст. 422.
17. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 50. – ст. 540.
18. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2005.- № 35.- ст. 446
19. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 травня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – ст. 377.
20. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини :Закон України від 23 лютого 2006 р. // Відомості Верховної Ради України. -2006. - № 30. - Ст. 260
21. Про правонаступництво України: Закон України від 12 вересня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 46. – ст. 617.

22. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 19-20. – ст. 179.
23. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 8 липня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 16. – ст. 146.
24. Про імміграцію: Закон України від 7 червня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 41. – ст. 197.
25. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19 березня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 19. – ст. 80.
26. Про транспорт: Закон України від 10 листопада 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 51. – ст. 446.
27. Про залізничний транспорт: Закон України від 4 липня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 40. – ст. 183.
28. Про автомобільний транспорт: Закон України від 5 квітня 2001 р. (в редакції Закону України від 23 лютого 2006 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 32. – ст. 273.
29. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини Закон України від 23 лютого 2006 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 30. – Ст. 260.
30. Європейська хартія про закон "Про статус суддів" Лісабон, 10 червня 1998 року//-[Електронний ресурс]. - Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_236#Text
31. Про затвердження Порядку продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2012 р. № 1074 // [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
32. УНІДРУА. Принципи міжнародних комерційних договорів (Принципи УНІДРУА) у ред. 1994 р. // [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
33. Міжнародна торговельна палата. Інкотермс Офіційні правила тлумачення торговельних термінів "Міжнародної торгової палати" у ред. 2010 р.
34. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 р. // [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
35. Конвенція ООН про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів від 14 червня 1974 р. // [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
36. Віденська конвенція про право міжнародних договорів від 23 травня 1969 р. // [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
37. Віденська конвенція про правонаступництво держав стосовно договорів від 23 серпня 1978 р. // [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
38. Конвенція про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах від 7 жовтня 2002 р. // [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
39. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 р. (редакція від 15 липня 1997 р.) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_036
40. Конвенція про статус біженців від 28 липня 1951 р. // [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
41. Конвенція про статус апатридів від 28 вересня 1954 р. // [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
42. Конвенція про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) від 9 травня 1980 р. // [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
43. Афіїнська конвенція про перевезення морем пасажирів та їх багажу 1974 року від 13 грудня 1974 р. // [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
44. Конвенція про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів від 19 травня 1956 р. // [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.

45. Конвенція про договори міжнародного дорожнього перевезення вантажів автомобільним транспортом (Женева, 1956 р.) // [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
46. Основні принципи незалежності судових органів Схвалені резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї від 29 листопада та 13 грудня 1985 року//-[Електронний ресурс]. - Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_201#Text
47. Конвенція ООН про міжнародні змішані перевезення вантажів від 24 травня 1980 р. // [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
48. Конвенція про міжнародні автомобільні перевезення пасажирів та їх багажу від 9 жовтня 1997 р. // [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
49. Міжнародна конвенція про уніфікацію деяких правил про коносамент від 25 серпня 1924 р. // [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
- Допоміжна
50. Антонович М. Відповідальність держави та особи в міжнародному праві / М. Антонович // Український часопис міжнародного права. – №2. – 2015. – С. 21 –28.
51. Буткевич В.Г, Мицик В.В., Задорожній О.В. та ін. Міжнародне право. Основні галузі/ [За ред. В.Г. Буткевича.] – Київ: Либідь, 2017. – 814 с.
52. Вихрист С.М. Принципи правової юрисдикції у міжнародному праві / С.М. Вихрист // Вісн. Ун-ту внутр. справ. – 2012. – № 9.– С. 175 – 181.
53. Мацко А. С. Правонаступництво у міжнародному праві/ А. С. Мацко // Український часопис міжнародного права. – №4 (Спеціальний випуск: міжнародний кримінальний суд). – 2017. – С. 70 – 75.
54. Оскарження судових рішень і ухвал в системі адміністративного судочинства України: зразки документів, судова практика, актуальне законодавство: станом на 23 верес. 2016 р. / упоряд. Н. О. Армаш [та ін.]. – К.: Центр учб. літ., 2016. – 272 с.
55. Міжнародне право: підручник/ [за ред. Ліхантова С.А].- Харків: Юракад ім. Я.Мудрого, 2014.- 476с.
56. Международное право в документах / [Сост. Н.Т. Блатова.] М.: Юрид. лит., 2016. – 856 с.
57. Тертишник В. М. Реалізація правових позицій та прецедентної практики Європейського суду з прав людини в розв'язанні проблем кримінально-процесуального права України. Правова позиція. 2016. № 1 (16). С. 7-13.
58. Міжнародний статус України: проблеми и перспективи // Український часопис міжнародного права. – №104 (Спеціальний випуск). – 2015. – 123с.
59. Данченко Т.В. Значення практики Європейського Суду з прав людини для адміністративного судочинства України в процесі розв'язання спорів щодо публічних фінансів / Т.В. Данченко, О.Д. Головенко // Сучасні питання економіки і права. – 2012. – № 2. – С. 110–116.
60. Правові позиції Європейського суду з прав людини: аналітичний огляд / О. М. Дроздов, О. В. Дроздова; за заг. ред. О. М. Дроздова, М. С. Ковтун, В. І. Ковтуна. Харків: Видавничий будинок «Фактор», 2018. 624 с.
61. Погребняк А. С. Рішення Європейського суду з прав людини, як частина національного законодавства. Актуальні проблеми держави і права. 2014. Вип. 71. С. 154–161.
62. Захарченко Т. Визнання та виконання арбітражних рішень на території України / Т. Захарченко // Право України. – 2008. – № 10. – С. 130 – 138.
63. Задирака Н.Ю. Рішення Європейського Суду з прав людини у правовій системі континентального права як джерело адміністративного процесуального права / Н.Ю. Задирака // Адміністративне право і процес. – 2014. – № 3. – С. 234–244.
64. Лаврів З.М. Прецедент у європейському та вітчизняному праві / З.М. Лаврів // Вісник господарського судочинства. – 2004. – № 2. – С. 251 – 257.
65. Мідзяновська В. Судовий прецедент: структура, види / В. Мідзяновська // Право України. – 2006. – № 6. – С. 119.

66. Міжнародне приватне право : підручник / [за ред. А. С. Довгєрта і В. І. Кисіля]. – 2-ге видання. – К.: Алерта, 2014. – 656 с.
67. Міжнародне приватне право : навч. посібник / [уклад.: О.С. Котуха, О.М. Чабан]. – Львів : вид-во ЛКА, 2015. – 200 с.
68. Мироненко І. В. Міжнародне приватне право : навчальний посібник / І. В. Мироненко – К.: Алерта, 2012. – 272 с.
69. Пасенюк О. Адміністративне судочинство: становлення завершилося, проблеми залишилися / О. Пасенюк // Юридичний вісник України. 2011.: http://yuricom.com/ua/legal_practice/analitychna_yurysprudentsiia/administratyvne_sudochynstvo__stanovlennia_zavershylosi__problemy_zalyshylisia-publication/
70. Чумак К. Презумпція невинуватості у національному законодавстві і практиці Європейського суду з прав людини. Науковий часопис Національної академії прокуратури України. 2017. № 2. С. 177-183.
71. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві : [науково-методичний посібник для суддів] / Т.І. Фулей. – 2-ге вид., випр., допов. – К., 2015. – 128 с
72. Чабан О.М. Міжнародний договір як одне з джерел міжнародного приватного права // Актуальні проблеми економіки і торгівлі в сучасних умовах євроінтеграції: матеріали щорічної наукової конференції професорсько-викладацького складу та аспірантів Львівського торговельно-економічного університету / [відповід. за вип. : проф.. Семак Б.Б.]. – Львів : вид-во Львівського торговельно-економічного університету, 2017. – 440 с.
73. Чугуєвська М. Виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини: проблемні аспекти / М. Чугуєвська // Віче. – 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.viche.info/journal/3895/>.
74. Ягунов Д. Практика ЄСПЛ (питання кримінального та цивільного судочинства, захисту власності, приватного і сімейного життя). 4-те вид., перероб, і доп. Одеса: Фенікс, 2019. 502 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

75. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
76. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html> - каталог національних бібліотек та інформаційних центрів України
77. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libweb.html> - каталог національних бібліотек країн світу
78. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/books.html> - каталог електронних бібліотек України
79. <http://www.lib.com.ua/> - електронна бібліотека
80. <http://www.slovari.org> – каталог словників (у тому числі, юридичні)
81. <http://www.nbuv.gov.ua/db/ref.html> - реферативна база даних НБУ ім. В.І. Вернадського (включаючи юридичні науки)
82. <http://www.nbuv.gov.ua/online-2010/> - передплачені науково-інформаційні ресурси НБУ ім. В.І. Вернадського
83. <http://www.ebk.net.ua> – повні тексти юридичних книг(бібліотека Князева).
84. <http://law.biz.ua/books/0023/0204.htm> - юридична бібліотека (Україна)
85. <http://pravo.biz.ua/> - юридична бібліотека (Україна)
86. <http://www.vuzlib.net/> - економіко-правова бібліотека (о цифровані підручники)
87. <http://chitalka.info/pravoznavstvo.html> - безкоштовна студентська бібліотека юридичних ресурсів
88. <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/> - електронні наукові видання НБУ ім. В.І. Вернадського
89. www.lawukraine.com - каталог юриста
90. www.defence.com.ua - сам собі юрист
91. Інформаційна система «Законодавство України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.

92. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minjust.gov.ua/>
93. Офіційний веб-портал «Судова влада» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://court.gov.ua/>
94. Офіційний веб-сайт Офісу Генерального прокурора [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.gp.gov.ua/>
95. Офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mvs.gov.ua/>
96. Council of Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу: HELP <http://help.elearning.ext.coe.int/>
97. HUDOC European Court of Human Rights [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{\"languageisocode\":\"UKR\",\"documentcollectionid2\":\"JUDGMENTS\",\"DECISIONS\"}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{\)
98. Наукова Бібліотека СНУ ім. Володимира Даля [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://library.snu.edu.ua>
99. Юридичний факультет СНУ ім. В. Даля [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pravo-snu.com.ua/>
100. Юридична клініка «PRO BONO» при юридичному факультеті СНУ ім. В. Даля [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pravo-snu.com.ua/clinic/>

Офіційні веб-сторінки державних органів України

1. Президент України - www.president.gov.ua
2. Законодавча влада
  - 2.1. Верховна Рада України - www.rada.gov.ua
  - 2.2. Уповноважений Верховної Ради з прав людини - www.ombudsman.gov.ua
3. Виконавча влада
  - 3.1. Кабінет Міністрів України - www.kmu.gov.ua
  - 3.2. Міністерство юстиції - www.minjust.gov.ua
4. Судова влада
  - 4.1. Конституційний Суд України - www.ccu.gov.ua
5. Інші державні органи
  - 5.1. Офіс Генерального Прокурора - www.gp.gov.ua
  - 5.2. Служба Безпеки України - www.ssu.gov.ua
  - 5.3. Рада Національної Безпеки та Оборони України - www.rnbo.gov.ua
  - 5.4. Центральна виборча комісія - www.cvk.gov.ua
  - 5.5. Вища Рада Правосуддя - www.vru.gov.ua
  - 5.6. Державна служба статистики - www.ukrstat.gov.ua

Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «Застосування практики ЄСПЛ у адміністративному судочинстві» (для студентів спеціальності 081 / Укл.: Г.М. Гриценко, Г.В. Татаренко. – Сєверодонецьк: СНУ ім. В. Даля, 2020. – 23 с. електронне видання.
2. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «Адміністративне право та адміністративне процесуальне право» (для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право») / Укладачі: Г.М. Гриценко., Г.В. Татаренко, О.С. Арсєнтьєва, Л.В. Котова, – Сєверодонецьк: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2019. – 39 с. електронне видання.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	25
Тести	25
Індивідуальні завдання	16
Залік	34
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS
90-100	A
82-89	B
74-81	C
64-73	D
60-63	E
35-59	FX
0-34	F

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності та вимог, вкладених у Положенні про запобігання та виявлення академічного плагіату СНУ ім. В. Даля. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Студент може пройти певні онлайн-курси, пов'язані з курсом, на онлайн-платформах (Prometheus, Coursera тощо). За наявність сертифікату щодо повного проходження відповідного курсу можуть бути нараховані додаткові бали.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу, мають бути виконані своєчасно та у повному обсязі. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. У разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) строки можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана факультету.

Поведінка в аудиторії:

На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Заняття відбуваються відповідно до чинного розкладу (онлайн чи оффлан) із дотриманням норм, передбачених постановою КМУ від 22 липня 2020 р. № 641 Про встановлення карантину та запровадження посилених протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 та іншими нормативними актами.

Під час занять студенти дотримуються правил етичної поведінки та норм локальних актів СНУ ім. В. Даля.

Під час контролю знань студенти забороняється використання мобільних пристроїв.